СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 3. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 4. січня, 1924. — VOL. XXXII. — No. 3. — Jersey City, N. J., Friday, January 4, 1924. — THREE CENTS

ДЕМОКРАТИ РАДЯТЬСЯ НАД СПОСОБАМИ ПОБОРЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО ПРОЄКТУ

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Демократичні сенатори та конґресмени відбули наради над способами, як поборювати податкові проекти секретаря скарбу Мелона. Конференція була скликана конґресменом Ґаретом, котрий є членом комітету для приходів.

ВЖЕ Й СТЕЙТИ ЗА ЗНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 2. січня. — В нюйорській стейтовій леґіслятурі внесено проект закона про зниження податків. На загал всі стейтові податки малиби бути зменчені о одну четвертину.

ІТАЛІЯ ПРОТИ ОБНИЖЕННЯ ІМІҐРАЦІЙНОЇ КВОТИ

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Італійський уряд уже вніс до департаменту стейту свій протест проти заміреного зменчення числа іміґрантів, як се пропонує департамент праці в проєкті, предложеним конґресови.

ҐРІЗЬБА ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Машиністи на зелізницях підприємства Ню Йорк Сентрел будуть сими днями голосувати над питанням, чи не вийти їм на страйк, коли зелізничий заряд не сповнить їх домагання та не піднесе їм робітничої заплати. Страйк обнявби яких 15,000 робітників.

СВАРКА ЗА БОНУС В ЛЕҐІОНІ

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Сварка за бонус в рядах членів Американського Леґіону зростає. Уряд Леґіону виточив слідство одному відділови Леґіону, що заявився проти бонуса, а сей відділ тепер відноситься до других відділів проти такого кнебльовання собі уст.

ВЖЕ ХОЧУТЬ РЕФОРМУВАТИ КУ-КЛАКС-КЛЕН

АТЛЕНТА, Джорджія, 2. січня. — Е. І. Кларк, голова Ку-Клакс-Клена, скликає, до сього міста на 26. лютого сього року ґенеральну конференцію організації для застанови над нутрішною її реформою.

ЗА ЗАБОРОНОЮ ПРОДАЖІ ОРУЖА ЗА ГРАНИЦЮ

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Конґресмен Дерчайлд приготовив проект закона, забороняючого продажу оружа поза границі Злучених Держав, як се свого часу підняв як провідну ідею свого урядовання президент Гардинґ.

МЕКСИКАНСЬКА ЗАВЕРУХА

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Мексиканські повстанці телеграфують з Вера Крус, що вони знова почали офензиву проти федеральних військ. Федеральний уряд прослідив, що повстанці дістають зброю через порти на Тихім Океані.

„ВСІ ФИЛИПИНЦІ ЗА САМОСТІЙНІСТЮ"

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Филипинська комісія, що приїхала сюди старатися від американського конґресу ухвалення закона про повну независимість Филипинських островів, видала публичну заяву, в котрій каже, що всі Филипинці хочуть повної независимости від Злучених Держав.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ГУБЕРНАТОРА ВУДА

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Межи справами, які прийдуть під обради конґресу зараз по отворенню засідання після святочних ферій, буде слідство над управою Филипинських островів ґубернатором ґенералом Вудом. В тій справі вже вніс резолюцію конґресмен Фрір. Сподіються, що конґрес постановить розслідити також спекуляцію сина Вуда на нюйорській біржі, яка дала йому за один рік 800,000 долярів зарібку."

ЗЕМЛЕТРУС НА ФИЛИПИНАХ

МАНІЛЯ, 2. січня. — Коло 2. години над раном далося тут відчути легко потрясення землі. Будинки за тряслися так, що люди розбудилися зі страхом зі сну. Школи не було ніякої.

НАВАЛА НІМЕЦЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Зараз з початком нового року до Злучених Держав линула така маса німецької іміґрації, що іміґраційні урядники сподіються вичерпання німецької квоти до двох тижнів.

АМЕРИКАНЕЦЬ НЕ ХОЧЕ ГОДИТИ ПОЛЬЩУ З ЛИТВОЮ

ДІТРОЙТ, 2. січня. — Чарлс Бічер Ворен, бувший американський амбасадор в Япані, одержав від Ліґи Націй запрошення брати участь в роземнім суді межи Литвою а Польщею щодо справи за балтійський порт Мемель, але він відмовився від участи.

НЕДБАЛІСТЬ ПРИЧИНОЮ ВЕЛИКОЇ СМЕРТНОСТИ НА ДИФТЕРІЇ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 2. січня. — Департамент здоровля видав публичну заяву в справі великої смертельности від дифтерії в сьому стейті минувшого року. Департамент заявляє, що ся смертельність була зовсім зайва, бо троха більше дбайливости зі сторони лікарів та населення, а головно защіплюванне антитоксиною моглоб було вратувати більшість померших на сю недуґу.

НАДГОРОДА ЗА ВИЗВИСКО

БОСТОН, Месечузетс, 2. січня. — Один з провідників Антисалюнової Ліґи оголосив надгороду в сумі 200 долярів тому, хто придумає найбільше осмішуючу визиванку на тих, що насміхаються над прогибіційним законом. Дістав він уже 20,000 відповідий.

КОЛЯДА РІДНІЙ ШКОЛІ!

Пригадуємо українському громадянству в Америці, що після ухвали Першого Конгресу Обєднання, а також і нашого традиційного звичаю, всі збірки, які переводяться в Америці на народні цілі в часі від Різдва до Йорданських свят, призначені на Рідну Школу в старому краю.

Всі цифри про стан нашого шкільництва як і факти про монгольський похід Польщі на знищення нашої культури і школи, про що нас інформує майже кождого дня наша українська преса, говорять аж надто пропечисто про конечну, негайну та обильну допомогу Рідній Школі.

Ми нарід культурний і хочемо ним остатись, мимо монгольского наїзду Польщі. Культура народу опирається на школі. Тому боронім Рідну Школу, бо її заглада, се наша культурна і національна смерть.

Зібрані жертви шліть до Обєднання з призначенням на Рідну Школу!

Обєднанне Українських Організацій в Америці.

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

СВЯЩЕННИКИ ВИТАЮТЬ ЛЯНГА ЯК АПОСТОЛА МИРА

З приводу відізду Антона Лянга та других акторів зі страстних представлень в німецькім місті Обермерґав(котрі, зібравши 65,000 долярів на голодуючі німецькі діти в Ню Йорку, рішили не вертати до Німеччини, але відвідати й другі міста Америки, а в перший мірі Клівленд). кількох нюйорськиь проповідників працшало їх як апостолів мира.

ПОКАРАЛИ ЗЛОДІЇВ АРМІЇ

Федеральний суд в Бостоні засудив на рік та день вязниці кождого з девятьох жовнірів, що ставали перед ним за крадежи дрібних річий в жовнірськім таборі Девенс. Зі жовнірами ставали на суд три цивільні горожани, обжаловані за перепродування крадених річий. Їх признано винуватими, але ще не засуджено.

НЕБУВАЛИЙ НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК

гірськім ланцюху Сієрі, недалеко від каліфорнійського міста Фресни перервалася наґло з невідомих причин водопроводова рура, а виливаюча-ся з неї вода вдарила стоячих коло неї дві женщини так сильно, що змела їх обі з ніг та струтила в глибину на 200 стіп пропасть, де вони найшли на місци смерть.

ХОЧУТЬ СУДИТИ ПРОВІДНИКА КЛЕНА

Південна методиська церква збирається судити церковним судом методиского провідника др. Френка Велса за те, що він з проповідальниці говорив за Ку-Клакс-Кленом. Скаргу проти нього вніс Американський Леґіон.

НЕ БУДЕ БІЛЬШЕ ЗМУЧЕННЯ

Останніми днями відбулась в Лондоні конференція в справі змучення і сну (над якими справами тепер не радять?). Один пан подав до відома, що тепер працюють над винаходом, завдяки якому не будемо відчувати ніякого змучення по якій би то не було праці.

НАЙМОЛОДШИЙ ПАНУЮЧИЙ

то магараджа (по індийськи: князь) Буч-Баґар. Батько його, що вмер недавно в Лондоні, передав йому як 7-літньому хлопцеви пановаиnє в Індії. Річні доходи молодого магараджі виносять коло 3 мілярди мп.

ХТО КОМУ ДЯДЬКО?

В однім еспанськім місті трафився недавно цікавий випадок. Мати і донька, обі замужні, привели одного і того самого дня, майже рівночасно, кожда одного хлопця. На відстку про такий випадок збіглися зараз кумочки з цілого сусідства. Хлопчики пішли по руках. Кумочки стали їх оглядати та хвалити. А як треба було їх віддати матерям, показалося, що не знали котрий до котрої належить. Матери мусіли вибрати на вгад. Та найбільший клопіт в тім, що священник не хотів охрестити дітий, боячися, щоб з того не вийшли які непорозуміння з огляду на посвяченнє. Бо справді. Хто тепер внук, а хто син? Хто кому дядько?

ЧИСТО ЖИДІВСЬКЕ МІСТО

В Европі є чимало міст, в яких жиди творять більшість населення. Це всім відоме. Але ніхто мабуть не знає, що є в Европі місцевість виключно жидівська. То місточко Фусманен в Альзаці, в краю, який забрала Франція від Німеччини по скінченню світової війни. Місточко то має коло 2000 мешканців самих жидів. Думавби, хто, що може нежидівське населення вибралось з місточка. Нічого подібного. Там нема ні одної церкви чи каплиці, ані навіть ні одного хрестаЄсть за те синагога, що доказує що та місцевість вже віддавна виключно жидівська.

ЗНЕСЕННЄ ПОСПІШНОГО ПОЇЗДУ НА ЛІНІЇ БЕРЛІН — ДАНЦІҐ.

Німецька дирекція зелізниць для всхідних залізничих ліній здержала безпосередню комунікацію поспішними поїздами між Берліном і Данціґом.

ВСЕСВІТНА РЕВОЛЮЦІЯ.

Перед кількома днями схвилювали населення Відня розкидані безробітними летучки, на яких була надрукована відозва, що зачиналася словами: „Народе Австрії! Вставайте сьогодня початок всесвітної революції". Автор відозви, що називає себе провідником революції, взивав населення до негайного уорудження. Нехай кождий заосмотриться принаймене в кухонний ніж. В дуже заплутаний в дальшій части відозві виступається проти Зайпеля, проти правительства, але також проти хрисдянських соціялістів, пролетарських партій і капіталізму. Отже проти всі і вся. Жадається негайної ревізії всіх законів, оголошується загальний страйк і т. д. Поліція стримала поширенне відозви і вислідила, що по часописах було оповіщенне до безробітних, щоб вони зголосилися в певне означене місце а дістануть роботу. Коли-ж хто з них зголосився по поданій адресі — йому давали відозви до розкидання. Самого автора відозви і провідника тої цікавої революції шукають.

ВЕЗУВІЙ ВИБУХАЄ.

Італійський вулькан Везувій вибухнув наґло перед двома днями. Директор обсерваторії, що находиться близько Везувія заспокоює затрівожене населення, що великої небезпеки немає. Вибух наступив наслідком отворення одного з внутрішних кратерів.

РАДЯНСЬКІ АЕРОПЛЯНИ

В Харкові відбулась урочиста передача робітниками України кількох збудованих на їх кошт літаків Українській Повітряній Фльоті. На святі був присутний Фрунзе.

ПОСЛИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ В ГРЕЦІЇ ЗА РЕПУБЛИКОЮ

АТЕНИ, столиця Греції, 2. січня. — Полковник Плястірас, провідник революційного комітету, передаючи нині правлінне Греції в руки національного зібрання, заявився за републикою.

Він сказав, що всі нещастя держави спричинила династія.

Вкінці він поставив внесенне, щоби засіданне відложити аж до приїзду „найбільшого сина Греції Венізелоса".

Се внесенне принято і тимсамим не допущено до ухвалення вже на першому засіданню національного зібрання скасовання монархії, а введення републиканського устрою в Греції.

Всетаки посли і публика кричали: „Четь з королем, нехай живе република!"

ПРАВО КОРОЛЯ ЧИ НАРОДУ В АНҐЛІЇ?

ЛОНДОН, 2. січня. — Бувший британський міністер скарбу сер Роберт Гори заявив, що він не годиться з поглядом провідника лібералів Герберта Есквита, що король має право відмовитись розвязати парлямент, і не відкликуючись до волі народу, покликати нове правительство з тої партії, з якої вважати-ме за відповідне.

Він каже, що се не згідне з минувшиною анґлійського парляментаризму, отже проти-конституційне. На його думку король мусить на домаганнє уступаючого правительства розвязати парлямент і дати народови рішити, яка партія і яка програма має прийти в державі.

На його думку, Ремсей Мекданелд має рацію, що король мусіти-ме розвязати парлямент на його домаганнє.

В тутешніх поінформованих кругах запевняють, що вже на другий тиждень Партія Праці прийде до власти в Анґлії.

НОВЕ НЕЩАСТЄ НАВІСТИЛО ФРАНЦІЮ

ПАРИЖ, 2. січня. — На новий рік навістило Францію друге нещастє. Ще не забулось нещастє з великим воздухоплавом Діксмід, як прийшла над Париж і околицю небувала злива, котра просто затопила столицю Франції.

В ріці Секвані станула повінь, яка заливає низше положені місця. Вода залила навіть будинок міністерства заграничних справ.

Передмістя на схід і захід від Парижа під водою.

В Отель пущено в рух лодки, щоб вирятувати людий із залитих водою домів.

Боятьсяя, що повінь буде збільшуватись і до суботи довершиться так, що урядовці з міністерства закордонних справ мусіти-муть їздити до офісу лодками, як се вже було в 1910 р.

РОСІЯ КУПУЄ ЛІТАКИ У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 2. січня. — Російський совєтський уряд закупив у французьких фабрикантів літаків, за згодою французького правительства, за 5,000,000 золотих рублів і складових частин до літаків за 17 міліонів золотих рублів.

Кромі того Росія приготовляє друге замовлення літаків у Франції за 50 міліонів золотих рублів.

СВОБОДА НАУКИ В РОСІЇ

РИҐА, столиця Латвії, 2. січня. — Російська совєтська влада видала декрет (указ), яким заборонює всякі приватні школи в російській совєтській федерації.

Відтепер можна в Росії вчити діти лише в комуністичних школах.

РУМУНИ ВЯЗНЯТЬ КОМУНІСТІВ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 2. січня. — Румунська поліція викрила в Добруджі тайну комуністичну організацію, яка стояла у звязи з комуністами в Румунії.

У неї найдено оружє й амуніцію. Увязнено кілька осіб.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ В ІТАЛІЇ

АНКОНА, Італія, 2. січня. — Нині рано чути тут було протягом 10 секунд землетрясенне.

Його чути було і далі на північ здовж Адрійського моря. Землетрясенне спричинило малі шкоди.

БОЛЬШЕВИКИ ЗНОВУ БОРЮТЬСЯ З ТИХОНОМ

БЕРЛІН, 1. січня. — З Росії повідомляють, що совєтська влада знову зачала боротьбу проти православного патріярха Тихона. Недавно замкнено його канцелярію, а його помічника епископа Іляріона заслано в Соловецький монастир.

КАЖУТЬ, ЩО НЕДОВГЕ БУДЕ ПАНОВАННЄ МУСТАФИ КЕМАЛА ПАШІ

ЦАРГОРОД, 30. грудня. — З Анґори, столиці Туреччини (в Малій Азії), повідомляють, що заноситься на розпад в партії Мустафи Кемала паші і в парляменті. Кажуть теж, що небаром впаде і його кабінет.

Причиною того є аґітація проти нього, яка розвелась серед Курдів (часть населення Малої Азії).

Недавно турецький революційний суд засудив на 5 літ тюрми і тяжких робіт провідника Курдів, Лутфі Фікрі Бея. Се використали Британці і тепер ведуть аґітацію серед Курдів за відірваннем їх краю Курдистану від Туреччини. На се вони видають богато гроший і аґітація приймається.

Британці хотіли-б за всяку ціну повалити Мустафу Кемала пашу і ціле його правлінне. Вони ведуть теж аґітацію за привернениєм і світської влади турецького халіфа (голови магометанської релігії) і тимсамим привернути повалений султанат. Ся їх аґітація принялась уже серед половини членів турецького парляменту, яка ще донедавна складалася єдино з приклонників Мустафи Кемала паші.

Наслідком сеї трудної ситуації готове небаром уступити ціле турецьке правительство. Також ворожать упадок і президентови Мустафі Кемалеви паші.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ СЕ НЕ Є „ФЕДЕРАЦІЯ" МОСКОВСЬКА?

БІЛЬШІСТЬ ГОЛОСІВ МУСИТЬ НАЛЕЖАТИ МОСКВІ!

На території цілої совітської „федерації" незабаром мають відбутись вибори делеґатів до „другої палати" союзного зїзду советів. Нині Москва встановила, скільки делеґатів має вибрати кожда частина федерації. Отож Московщина має вибрати 1,068 делеґатів, Україна 295, Білорусь 17, Азербайджан 24, Вірменія 12 і Грузія 25, а разом має бути 1,441 делеґатів з правом рішаючого голосу.

Виходить отже, що Московщина собі забезпечила 74% всіх голосів у другій палаті, а всім іншим членам федерації залишила тільки 26% голосів. На якій підставі? Офіціяльно такий поділ пояснюється тим, нібито останній „перепис людности" дав підставу для такого поділу. Але старі переписи, небольшевицькі, показували відсоток Москалів лише у висоті 44%, зате відсоток не Москалів — у висоті 56%. Невжеж за час большевицького панowання Москалів так побільшало, а не Москалів так поменьшало?

Ясна річ, що „перепись" тут ні при чім, а просто Москва за всяку ціну мусить мати більшість голосів, щоб не дати на папері „ріноправним", а в дійсности поневоленим іншим народам, прийти до свого права.

В такому разі та „федерація" не є поправді жадною федерацією. Длятого, аби Московщина мала рішучу й неоспориму перевагу, не треба було творити жадної федерації. Тесаме було в царській думі і в большевицьких советах. Як були не московські представники, то тільки на показ.

Розуміннє дійсної федерації є висловлене в конституції федеральної републики Злучених Держав. Тут 48 стейтів у „висшій палаті", чи сенаті, має лише по 2 місця. Стейт Ню Йорк має 30 разів стільки населення що наприклад стейт Аризона, але оба вони мають однаково лише по двох сенаторів. Се є федерація. Се федерація американська, а та у Москві — се московська, істинно-московська, якої основою є зберегти за всяку ціну і під усякою формою верховладу Москви над завойованими нею народами.

Що Україні з того, що вона є в „федерації" з Москвою?

Україні таксамо з тою федерацією як і без неї. Бо чи так чи сяк — Москва її переголосує.

Федерація на московський лад істинно-московська і чи вона советська чи не советська, вона в кождому разі не для України лише для панування Москви над Україною.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

НЕ ВІРИВ, ПОКИ НЕ ЗМІРИВ.

Кілько разів уже Свобода не закликала своїх читачів здержуватися від заживання алькоголічних напитків? Робить се вона при кождій нагоді, а головно з приводу кождого свята, коли, відомо, люди люблять забувати на всякі розумові остороги.

Так само зробила наша часопись з приводу сьогозимових свят. Уже пару разів звертала вона увагу читачам на страшні жертви, які за собою потягає пиття від часу заведення прогибіційного закона та заборони продажі алькоголічних напитків.

Певно тисячі читачів взяли собі до серця сі закликування, і певно не один з них багато завдячує сим закликам. Але були й такі, які пустили собі остороги в одно вухо на те лишень, щоби його зараз випустити другим. Про одного такого вже й дісталася відомість до канцелярії Українського Народного Союза. Чоловік у силі віку, всего 36 літ. Арештувала його поліція за пітинку. Доставлено його на поліційну стацію та полишено, щоби протверезився. Арештований не нарікав на ніякі болі, лежав спокійно, немовби йому нічого не бракувало. Але його тіло жерло поспішно страшне запаленне легень, заострене алькоголічним затроеннем. Видно, перестуджений, він ще напився трійливого мунішайну. Місто до теплого шпиталю, він попав до холодної вязниці. Коли приведено до нього лікаря, ратунку вже не було. Оставив жену й четверо дрібних дітий, які тепер витягають руки по ратунок до Українського Народного Союза.

Історія коротка, але богато говорить тим всім, що мають уха, аби слухати, та очи, аби ними дивитися. Такі жертви, як отся, як отсей небіщик, най станують вічною пригадкою для всіх українських іміґрантів та іміґранток в Америці.

ЗМАГАННЯ ДО ОДНОЦІЛЬНОГО ФРОНТУ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

(Від власного кореспондента).

На нарадах Ширшого Народнього Комітету 2. падолиста с. р. — про які я Вам писав окремо — ухвалено між ин. отсю резолюцію:

„Ширший Народній Комітет признає конечну потребу скликання Національного Конґресу західно-українських земель і доручує Тіснійшому Народньому Комітетови в порозумінню з иншими українськими національними уґрупуваннями поробити всі заходи для підготування Національного Конґресу, його відбуття та покликання ним до життя **Верховної Української Ради західно-українських земель**".

Отся резолюція Ширшого Народнього Комітету являється **знаком часу,** який переживає тепер політична думка краю.

Партія, яка [illegible] рішення Ради Амбасадорів про прилучення Галичини й инших західно-українських земель до Польщі не тільки не старалася вдержати одноцільного фронту, який істнував у Галичині до того часу, але своїм становищем причинилася до його розбиття, — та сама партія тепер признає потребу Національного Конґресу, який покликав би до життя Верховну Українську Раду західно-українських земель, значить, відбудував одноцільний фронт під проводом тої Верховної Ради.

Видно, що на західно-українських землях, поневолених Польщею, після розбиття політичної думки починає знов назрівати свідомість потреби одноцільного фронту зверненого проти Польщі.

Яка могла би бути програма того одноцільного фронту? **Очевидно, не „автономічна"!** „Автономісти" з трудової партії мають навіть у самій своїй партії поважну ґрупу державників, з якою мусять числитися. А поза трудовою партією ні одна з українських партій не стоїть на становищі „автономічної орієнтації".

Отже коли-б справді прийшло до утворення одноцільного фронту, то сей фронт міг би бути **тільки державницький.**

Коли в краю зорґанізується одноцільний фронт під прапором боротьби за державну незалежність західно-українських земель, то се мусить довести також до реорґанізації дотеперішнього державного центра за кордоном себто уряду президента Української Національної Ради.

Українська Національна Рада обнимає тільки Галичину. Новий одноцільний фронт обнимає **всі західно-українські землі,** поневолені Польщею і зреорґанізує державний центр за кордоном так, що він стане представником і символом державної незалежности всіх західно-уккраїнських земель.

Як бачимо, в краю назрівають події, які матимуть дуже важне значіння для політичного життя західно-українських земель.

Коли в краю утвориться одноцільний фронт, який дасть міцну підставу праці закордонного державного центра на міжнароднім полі, тоді також американська еміґрація матиме певний дороговказ, яке місце заняти в визволенню старого краю з польської неволі.

Прага, в падолисті 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

—o—

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1924 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано календарі на адресу ПП. секретарів для слідуючих відділів:

91 (3 пакунки), 100, 103, 106 (3 пакунки), 112 (2 пакунки), 179 (2 пакунки), 221 (4 пакунки), 230 (2 пакунки), 251, 259 (2 пакунки), 274 (2 пакунки), 292 (2 пакунки), 295 (2 пакунки), 308, 364 (2 пакунки), 385 (2 пакунки).

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані експресом 2. січня. 1924. Котрий би з висше згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

„В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЗДІЙСНЕНА КАЗКА

Радій у природі, науці й техніці.

У середніх віках учені альхеміки майже всі носилися з мрією, що можна з простих металів добувати золото. Вони дурили самі себе, дурили довірчивих людей, багато з них згоріло на кострі за „чарівництво" й за „зносини з діяволом".

Пізнійша наука назвала ті мрії фантазіями й дитячими казками. Як можна з одного металу робити другий? Кождий метал складається з певних елементів, а елементи — це щось стале, що не змінюється.

Рівно двадцять літ тому викрито новий елемент, доти невідомий. То був **радій,** знайдений при ческім місті Інджихів Городець у смоляній руді. За двадцять літ дослідів над цим новим елементом учені виявили богато його чудесних властивостей. Між иншим, вони також установили, що радій постійно зміюється й перетворюється. Виходить, що він може перетворитись і в золото або що за його допомогою можна перетворювати инші метали у золото. Це показує, що мрія середновічних альхеміків стала нині дійсністю.

Радій зпочатку добувався лише у згаданім Інджиховім Городці, тоді ще австрійськім місточку. Добувати його було дуже трудно, бо треба було переробити 5 міліонів частин смоляної руди, щоб добути одну частину радія, й то дуже маленьку — всього кілька міліґрамів. Тому радій у перших часах і був дуже дорогий, так що не кождий учений міг собі його купити для дослідів. Тому й про властивости радія в перших часах мало що знали.

Останніми часами радій значно подешевів, бо в Африці та Америці знайдено нові поклади **уранової руди,** з якої радій добувати ще лекше, ніж зі смоляної руди. Нині один міліґрам радія можна вже мати за 60 долярів, а це дозволяє кождому університетови й кождому видатному ученому купити собі дрібонький кусничок радія й робити над ним свої досліди.

Дякуючи такій приступности, радій останніми часами перестав бути таким загадковим, як у перших роках. Багато його таємниць учені вже виявили, але нема сумніву, що богато таких таємниць він ще собі затаїв, і майбутній науці ще лишилось коло чого попрацювати.

А праця коло радія не така то й безпечна! Вже багато учених позбулося пальців од цеї праці, а чимало людей і померло від того. Звірята гинуть протягом одної години, коли на їх спинний або головний мізок падають проміння радія. Небезпечно навіть бути в тім помешканню, де переховується радій. У лондонськім інституті для дослідів над радієм недавно померло троє прислужників. Коли їх трупи розрізали, то показалось, що в їх крови майже не було червоних кругляків. Зменшенне числа червоних кругляків установлено також у крови инших служителів, що працюють у тім інституці.

Коли радій при необережности може шкодити, то затеж він у фахових руках може бути й дуже корисним. Насамперед він приносить велику користь при лікуванню ріжних недуґ. Рак шкіри, вовчанка, гостець, подагра та деякі инші хороби добре лікуються радієм. Нові досліди показали, що в деяких випадках радій помагає навіть краще, іж рентґенові проміння.

При цім треба зазначити, що чистий радій для лікування недуг не вживається, бо то був би занадто сильний лік, якого ні один хорий не витримав би. Радій є у повітрі, у дощовій та сніговій воді, а також у воді багатьох мінеральних жерел. З чужоземних жерем Ґастайн в Австрії має 11 одиниць „радіоактивности", Баден-Баден у Німеччині 7.6 одиниць, Карлові Вари (Карлсбад) у Чехах — 2.7 одиниць, Маріянські Лазні (Марієнбад) у тих самих Чехах — 0,5 одиниць і т. д.

З українських купелевих місць найбільшою радіоактивністю визначаються Одеські лимани та кримські болота біля Евпаторії. Як кажуть, високий відсоток радіоактивности мають також мінеральні жерела у Лубнях, на Полтавщині; на жаль, ці останні ще мало досліджено, й місцеві люде зневажливо називають ті жерела „нашою каложею"...

Добрий вплив цих всіх жерел і болот при лікуванню ріжних недуг тим і пояснюється, що в їх воді є радій, або, як кажуть, вона є „радіоактивна".

Дуже велике значіннє має також радій у техніці. Радій є величезним жерелом **тепла,** бо один ґрам радія випускає за одну годину 117 одиниць тепла. При цім радій не ослаблюється в силі й не змінюється в своїй вазі. Далі, як вже згадано, радій має здатність випускати проміння й пробиватись ними крізь непрозорі тіла. Таку саму здатність мають і рентґенові проміння, але радій просвітлює металеву пляту в кілька десятків центиметрів товщини, а рентґенові проміння цього не можуть.

У присутности радія цукор стає рудим, папір чорніє й розвалюється; такий самий вплив має радій на листя рослин. Од близького сусідства з радієм камінна сіль жовкне, а бромистий калій, сам по собі білий, стає синім. Всі види шкла міняють свою барву у присутности радія. Один учений поклав у скриньку з радієм кілька простих корундів (кусків кристалічного глинозему); через місяць безбаврні коруцки стали виглядати, як топази, а фіолетові — як ізумруди.

В останнім часі, нарешті, досліджено, що під впливом радія краще росте збіжя, садовина й огородина. Отож за допомогою радіоактивного угноєння можна буде піднести урожайність землі й таким чином заощадити багато людської праці.

Давнійше радій продавався міліґрами й був дуже великою дорогоцінністю. Нині є вже такі інститути, що купують радій цілими ґрамами. Над цим чудесним елементом провадяться пильні студії, й раз-у-раз викриваються нові його властивости. Але ще багато таємниць береже в собі радій, і ще багато нового має розповісти людям ця здійснена казка.

Д-р М. С—й.

КОЛЯДУЙМО НА РІДНУ ШКОЛУ!

Зближаються свята Різдва Христового, час, в якому кожде свідоме українське товариство і кождий свідомий Українець і Українка повинні занятися збіркою на Рідну Школу в старому краю.

Рідня Школа, як нам всім відомо, переживає під сю хвилю страшну крізу, бо ворог переслідує наші школи на кождому кроці. Однак ворог не зможе знищити українських приватних шкіл, якщо ми всі станемо Рідній Школі до помочі. Тож до діла, Українці! Партійність не повинна нас розлучати у справі допомоги Рідній Школі.

Хочемо звернути особливу увагу українській громаді в Ню Йорку. Ліґа Американських Горожан Українського Роду в Ню Йорку, як попередніх свят так і тепер вишле своїх членів колядників колядувати на Рідну Школу, тому просимо всіх Українців міста Ню Йорку не відказуватись від жертви на допомогу Рідній Школі, бо в школі наша будучність.

Колиб кого колядники обминули, так посилайте свою жертву на Рідну Школу на адресу Ліґи Горожан Українського Роду, 30 East 7th St., New York, N. Y., або просто до централі Обєднання, 847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Всі жертви оголоситься публично на вічу і в часописях.

Всім жертводавцям і прихильникам національної справи желаємо: Веселиь свят і щасливого Нового Року.

Ліґа Амер. Горожан Укр. Роду в Ню Йорку.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шестий звіт з роботи Комітету Рідної Школи Золочівщини.

Отсим подаємо до відома звіт дальшої роботи нашого Комітету Помочи Рідній Школі в Золочівщині, а рівночасно подаємо до загального відома спис жертводавців.

Павло Гаврилів 25.00; В. Пітик 10.00; по 5.00: П. Гаврис, А. Козак, В. Сарафинович, М. Кіндзерський; М. Галькевич 4.00; І. Царик 3.00; по 2.00: В. Терещук, М. Паньків, М. Проскура, І. Покутицький, Й. Курінєвич, Ева Кобзар; по 1.00: А. Влох, М. Кубялка, М. Боднар, К. Лемко, А. Бартків, П. Федорович, Й. Грицай, І. Семан, В. Грушка, К. Третяк, П. Барила, Д. Мидинський, Ю. Шміт, А. Сембай, М. Сембай, М. Сембай, Г. Яворівський, В. Цільник, М. Царик, Й. Мазурик, Й. Пукас, І. Шипула, Г. Букса, Д. Лемко, Т. Вагула, Г. Городиловський, Зофія Олійник, Б. Шутяк, А. Петрів, Ф. Клак, А. Скробут, І. Зазуля, В. Кубарський, Й. Олиниць, П. Волошин, М. Сай, А. Назар, П. Назаревич, Г. Гримач, П. Марухняк; по 50 цнт.: Й. Руй, В. Задеберний.

На весілю в Стефана Сембай дня 21. жовтня 1923, Михайло Ганьошин представив зібраним бідне положення Рідної Школи" в Золочівщині та молодого покоління, котре зістало без батьківської опіки, а знаходить захист в Рідній Школі. Потім забрав голос Ів. Семан, котрий представив долю нашого народу, котрий терпить всяку нужду, а жертвує що має на рідну школу.

Зложили слідуючі жертводавці: По 2.00: С. Сембай, І. Сокач; по 1.00: П. Федорович, Н. Н., М. Ганьошин, М. Яблонський, Г. Бартошек, Г. Яворівський, С. Панькевич, М. Лукашевська, П. Барила, П. Бартошек, С. Папроцький, С. Мелик, С. Бойко, Д. Лемко, М. Назаревич, Г. Букса, Сай, М. Харій, Колодій, А. Войціховська; по 50 цнт.: І. Семан, С. Ґулай, В. Грушка, Г. Лянбевич; по 25 цнт.: Н. Горинь, Т. Войціховський, Олена Хомин; дрібними датками зложено 60 цнт. Разом зібрано $27.35.

Дня 21. липня 1923 вислано на руки Комітету Рідної Школи в Золочеві 300 долярів, що робить разом з попередно висланим $1300.85. В касі остало $147.02.

Дорогі Родимці! Вам відомо, яке горе навістило наш рідний край, де ворог на всякий спосіб хоче знищити український нарід, замикає в тюрмах, вішає на шибеницях та розстрілює, а перед молодим українським цвітом замикає школи. Лях знає, що з того молодого покоління виростуть колись герої, котрі будуть старатися ту кривду заподіяну ними відплатити. Тому ми Золочівщани повинні взятися завзято до праці, та помочи Рідній Школі, та тим показати світови, що ми нарід дозрілий. Тому ми не впадаймо на дусі, а старaймося збирати жертви при кождій нагоді та слати на адресу: Юлія Щміт, 37 W. 92nd St., New York City.

ЗА КОМІТЕТ ЗОЛОЧІВЩИНИ В НЮ ЙОРКУ:

Н. Сембай, предс.; **Мих. Ганьошин,** з. предс.; **Юлія Щміт,** кас. **Данило Лемко,** секр.

ВИДАВНИЧІ НОВИНИ.

Прага—Відень—Берлін.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Українська видавнича справа у чеській Празі щойно тепер починає розвиватись. Ще перед роком поява українськоі книжки, виданоі на чеській землі, була великою подією. Нині такі книжки появляються все частіше, й маємо підстави думати, що незабаром Прага стане одним з головних осередків української видавничої діяльности закордоном.

З нових книжок, які останніми часами вийшли у Празі, назвемо **„Вибір поезій" О. Олеся**, зладжений самим поетом і виданий книгарнею С. Лаврова. Ця ювилейна збірка містить 120 найбільш відомих Олесевих поезій, написаних між 1904 і 1919 роками, і таким чином дає досить повний перегляд його творчости. До збірки додано портрет Олеся й вступну статтю проф. Мих. Грушевського. Книжочку можна порадити кожному, хто не має або не може купити всіх творів Олеся.

Коли вже зайшла мова про Олеся, то зазначимо, що Український Громадський Комітет у Празі оповіщує **конкурс на монографію про творчість „співця відродженої України"**. Премію встановлено у розмірі 1000, або 1500 чеських корон. Цікаво, чи багато авторів зголоситься на цей конкурс.

Другою цікавою книжкою, що цими днями вийшла у Празі, є збірник **„Вільна Спілка"**. Хоч це й партійний збірник українських ес-ерів, а партійна література рідко буває цікавою, але в цім випадку маємо до діла з книжкою дійсно цікавою. Легко читається „З мого щоденника" А. Животка, звертає на себе увагу „Не наша вина" Гр. Нашого, а серед надрукованих тут документів кождого зацікавить „Витяг з протоколів паризького комітету російської к.-д. партії", присвячений переговорам з Марголіна з Мілюковим про „федерацію" України з Росією.

*

Відень ще до недавна був видатним осередком українського видавничого руху. Нині там залишились тільки ті видавництва, що зуміли „видержати". Одним з них є видавництво **„Чайка"**, яке отсе видало цілу серію нових книжок: два оповідання французького письменника **Стендаля** („Абатеса ді Кастро" і „Ченчі"), драму **В. Гіго** „Лукреція Борджія", роман **Т. Готе** „Панна де Мопен", казку **Ч. Дікенса** „Цвіркун у запічку"; до цих всіх книжок понаписував передмови д-р Остап Грицай. Крім того, у виданню „Чайки" вийшов нарешті давно заповіджений **роман Антона Крушельницького „Дужим помахом крил"**. Покищо вийшов лише перший том.

* *

У Берліні **„Українське Слово"** утримує за собою перше місце серед українських видавництв. Отсе в останніх тижнях „Укр. Слово" видало кінцеву частину споминів **В. Андрієвського („Директорія")**, книжочку **О. Яремченка „Основи пастунства" з малюнками**, **„Вибір творів" Я. Щоголіва** з портретом автора та вступною статтею пр. Богдана Лепкого й, нарешті, другу частину **„Оповідань з всесвітньої Історії" Олександра Барвінського.**

Великі **словники Уманця та Грінченка**, до передруку яких видавництво приступило перед двома місяцями, нині вже готові й цими днями підуть у продаж. Альманах Січових Стрільців, який виходить накладом „Укр. Слова", змінив тепер свою назву: він мав називатися „Литаври", а в останню хвилину його постановлено назвати **„Золоті Ворота"**; альманах вже верстається.

Ювилейна збірка **творів Богдана Лепкого** поступить у продаж з початком січня. Монографія про **творчість Олекси Новаківського** вже майже готова; вступну статтю до неї пише д-р Залозецький, і як тільки стаття буде написана, монографія вийде у світ.

Крім того видавництво тепер друкує **„Порадник учителя" Вавринсевича**, **спомини про Кам'янецьку нараду й спомини пані Бурачинської** про побут на Україні в часах лютування шовістів. **Р—н.**

ЩО РОБИТЬ НАРОД СИЛЬНИМ, А ЩО ЙОГО НИЩИТЬ

Італія — розкішний, чарівний край. Дерева там вічно зелені, мірти, лаври, високі пальми, кипариси, цілі гаї помаранчеві. З берегів Італії видно далеко широке море, а небо там синє — синє, без хмариночки і на ньому горюче, полудневе сонце.

Вже дуже, дуже багато літ минуло від часу, коли жили там Римляни, предки теперішних Італійців. Та все таки память про них не загинула і ще нині глядимо з подивом і почуваємо на деякі діла великих синів цего народа.

Ще тоді як щойно творили вони свою державу, у самих початках, жили Римляни невибагливо, просто, а були людьми дуже витревалими, людьми з залізною волею. А найкращим в них було те, що незвичайно горячо любили свою Батьківщину і боронили її перед ворогом та згинуть в її обороні вважали не жертвою, а святим своїм обовязком. І це давало їм силу.

Історія розказує про багато геройських вчинків цих страшних Римлян, от примір такий:

Одного разу напав на Рим король Етрусків Порсена. Прийшов з дуже великим військом і окружив зі всіх сторін місто. Хотів, щоби мешканці знеможені голодом йому піддалися. І настали для міста страшні дні. Голод відбирав Римлянам силу їх тіла і ще короткий час, а не зможуть в руках вдержати оружа і як тут боронитися? Були вже й такі між ними, що дивлячись як з голоду вмирали їх малі діти, в розпуці вже й здатися хотіли ворогови.

І тоді один молодий Римлянин, що називався Муцій, відважився на небезпечний для нього самого, але потрібного для ратунку рідного міста вчинок. Переодягнувся і пішов нічю до ворожого табору, хотів убити їх короля, бо думав, що як його не стане, вороги певно уступлять. Ранком дістався до королівського шатра і як побачив там багато вдягненого мушину, убив його, та помилився, бо це був тільки військовий писар. Муція схопили та повели до короля. На питанне, чому убив писаря відповів: „Я є римський горожанин, Муцій, і хотів убити тебе королю, ворога моєї Батьківщини. Та хоч я помилився, будь певний, що смерть тебе не мине, бо 300 римських молодців змовилось на твоє життє, і що мені не вдалося зробити, це зробить другий". Розлютився король і зажадав, аби Муцій сказав йому імена заговірників, бо як не скаже, буде спалений живцем. Та Муцій не злякався ні трошки, він-же ідучи сюди був на все готовий. І тепер з найбільшим спокоєм простягнув праву руку, вложив її в полумінь горіючого огнища і сказав: „Гляди, Порсено як мало боюся твоєї погрози". І дивно і страх огорнув короля. Він випустив Муція на волю, якнайскорше заключив з Римлянами мир. Ідучи на них, він не знав їх. Тепер зрозумів, що народу який має таких відважних людей, одоліти не можна.

Спитаємо: чому до нині не осталась римська держава, яка видала таких героїв, як Муцій? Вона-ж хіба вінно повинна була жити!

Римляни колись хоробрі, відважні, стали з часом завойовниками, війни інших народів, стали нищити їх землі, а їх самих поневолювали. Вони створили з часом велику, простору державу, могутню на зверх. А у нутрі! Тисячі невдоволених, згноблених, катованих невільників! Це були ті підбиті народи. І за багато стало невільникам терпіти, зносити погорду своїх панів, тяжко запрацьований гріш давати на податки своїм гнобителям. Не стало терпцю і бунтувалися.

А Римляни? — це вже не були ті старинні, прості в обичаях, життю, чесні, хоробрі Римляни. Вони стали ліниві, жадні жити чужим коштом, коштом поневолених, жадні тільки панувати над другими. Вони вже не мали людий, які б могли жертвувать всім — за державу, а широкі верстви народів не мали до неї любови і небачили для себе хісна в її істнуванні.

І римська держава мусіла упасти. **М. В.**

(Новий Час).

ІЗ ПЕРЕД 3270 РОКІВ

Мо гордимося сьогодня нашою культурою. Здається нам, що всякими винаходами на ріжних ділянках життя і знання ми незнать кілько разів перевисшили усіх тих, що жили на багато століть перед нами. Тих всіх предків людськости з тої найдавніщої давнини, яка ще й досі не виринула зовсім із сумерків минулого, про яку до нинішного дня довідуємося все щось нового, ми все здержуємося поставити принаймене на рівні з нами. Якже? Вониж не мали залізниць, самоходів, аероплянів. То щож то за культура?

А однакож, коли теперішним нацим вченим вдається болай трошки відхилити рубець заслони, що закриває ті давні часи, коли перед нашими очима стає колишний народ, що вже віджив своє на цій землі, — то приходиться неразом остовпіти перед величю старинної культури. Із всего, що довідуємося про ті давні народи показується, що їхня культура хоч інча від нашої, в багатьох випадках нашій дорівнює а подекуди й перевисшує.

Якже ми довідуємося про те все?

Найзвичайніший случай отвирає нам звичайно очі. Завдяки случаям відкопано цілі старинні міста, що були в часі якихось катастроф присипані, знайдено давні гробівці — а в них і сліди життя тодішних людий і їхньої культури.

Недавно, приміром, знайдено і відкопано гробівець египетського фараона Тутахамена, що панував перед 3270 роками. Складається він з кількох відділів переповнених всякими річами та скарбами. Всего того така велика сила, що досліди ведуться вже довший час і досі непокінчені. Займаються ними вчені, що спеціяльно длятого виїхали з Англії до Египту.

Довкола того відкриття виринула цікава легенда. Кажуть, що Тутенхамен мститься, на всіх тих, що стараються вдертись до гробівця і нарушити його вічний спокій. Всіх смільчаків кара смертю. І так наглою смертю вмер англійський дослідник лорд Карнарвон, що станув був на чолі комісії, яка мала відкрити гробівець. По дорозі до Египту, до гробівця Тутенхамена вмер другий англійський дослідник Вулф. Та все це не лякає вчених, що не бірять в ніякі забобони та пімсти покійників. Вони хочуть видерти Тутенхаменови усі таємниці, що сховпаі разом з ним в гробівці.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Отсею дорогою подається до відома всім членкиням і членам тов. Вільні козаки міста Львова, від. 143, що на річних зборах дня 29. грудня 1923, вибрано на наступаючий рік (1924) слідуючий уряд: М. Никифорчин, предс.; Т. Прудиус, містопредс.; С. Мелета, кас.; М. Юськевич, кас.; І. Поваленій, фін. секр.; П. Варениця, рек. секр.; М. Пелих і Добрянський, контролори; В. Марфей, О. Баляс; М. Фаренчак і В. Брезден, надзирателі хорих; В. Брезден і О. Басильців, хоружиї; П. Шмир, господар зал; Т. Піцунко, бібліотекар; О. Баляс, М. Пеліх, О. Васильців, тростиси. З огляду на се, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 5. січня, новий уряд завзиває всіх членкинь і членів прибути на збори, щоб загально обговорити справи дотичні дальної праці для розвою і добра нашого товариства. — М. Никифорчин, предс.

НЕСКЕГОНІНҐ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 231 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться о годині 1. пополудни в неділю, 6. січня в У. Н. Домі на розі Сентр і Рейлровд ул. Проситься всіх членів явитись як оден, бо суть важні справи до полагодження і відбудуться вибори на новий рік. Неявившийся членів відбудеться кара після ухвали. — А. Гоцко, предс.; Р. Чолій, секр.; Ю. Литвинець, кас.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. січня о годині 1. пополудни в церковній галі. Проситься всіх членів аби були присутні на сих зборах. — П. Огар, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітингу дня 15. грудня 1923 вибрано слідуючий уряд на рік 1924: А. Полевчак, предс.; Е. Мамчак, з. предс.; П. Остапчук, фін. секр.; Т. Марофка, рек. секр.; Я. Левицький, кас.; Ю. Полевчак, з. кас.; М. Маркович, С. Пограничний і І. Гавловський, контролори; В. Качараль, А. Дрожжевський, опікуни хорих на Елізабет; В. Дорош і М. Писарський, опікуни хорих на Бей Вей; Д. Фортуна і Я. Чурчак, тростиси; А. Баранецький, капітан; В. Дорош, хоружій. — Т. Марофка, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах вибрано слідуючий новий уряд на рік 1924: Д. Рудакевич, предс.; С. Цебенько, заст. пр.; І. Заяць, секр.; Л. Хома, з. секр.; В. Рокочий, кас.; П. Малий, з. кас.; С. Мельничук, П. Кметь і І. Рудакевич, контролори; І. Яровий і А. Максимак, доз. хорих; Д. Турчин, капітан; Г. Фариняк, з. кап.; Т. Андрухів, дверник, П. Тульбо, з. дверника; С. Збрик, прапорщик, Н. Антонюк, заст. прап.; Д. Мороз, діловодчик дітий. — І. Заяць, секр.

ДЖЕНЕТ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 41 повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться 20. січня, о годині 2. пополудни в новім Укр. Домі на 14. улиці, Вест Дженет. Буде справодання з минулого року, вибір нового уряду на рік 1924 і приниманне нових членів без вступного. — Т. Глива, секр.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

ДВА ПРЕДСТАВЛЕННЯ з яких одно

ВЕФЛЕЄМСКА НІЧ

відограє шкільна дітвора а друге

ДВА ДОМИКИ І ОДНА ФІРТКА

товариство Спілчацьке на дохід Укр. Церкви **в сам день Різдва**

В ПОНЕДІЛОК, 7. СІЧНЯ 1924

о годині 7.30 вечером в галі Український ,752 Стейт улиця.

Вступ: 50 і 35 цнт., діти 10 цнт.

Режисер проф. п. Осип Стеткевич.

Всіх місцевих і з цілої околиці сердечно запрашає — КОМІТЕТ. 3-4

— NEWARK, N. J. —

Отсим повідомляється всіх членів (шеровців) Української Робітничої Т. Спілки в Нюарку, Н. Дж., щоби подали або надіслали теперішні свої адреси до згаданої спілки на адресу: Ukrainian L. B. Corp., 57-59 Beacon Street, Newark, N. J. 1-3

Рівночасно повідомляється, що річні збори спілки відбудуться в неділю, 20. січня (January) 1924 о годині 2-ій пополудни в своїй гали під числом 57-59 Beacon St., Newark, N. J.

Заряд Спілки.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЛЮ БУТИ КОЗАЧКОЮ.

(Історичне оповідання)

(Продовження)

(6)

— Тепер наша военна рада! — Сагайдачний промовив, ковтнувши чашу вина. — Справді райське вино... Нам вже нічого їхати в Волощину. Від Мустаци я дізнався, що там, покищо, діло порішене і для нас тепер нема там роботи. В дорозі туди влізли нам Ляхи і на молдавський престол висадили Єремію Могилу. Нам треба боржій на Запороже і зібрану козачу силу звернути в иншу сторону, щоби не змарнувалася.

— Як вертати, то вертати, — обізвавсь один козак.

— Колиж бо я, не знаючи, що в товаристві Мустаци якийсь Лях, не лиш виявив йому, хто ми, куди й чого йшли, але й зробив йому надію, що вернувши на Запороже, позволю йому їхати в нашім товаристві.

— На Запороже? Та чого? — питали козаки.

— Він сам хотів вокняжитися і тепер на него важать не лиш Єремій і Ляхи, але й Турки. Спасає своє горло. Загадав крізь Запороже пробратися до Криму. Хотів би їхати з нами, або навпаки, щоби ми, вертаючи, їхали з ним.

— Очивидно, — перебив Микола. — Нинішний день показав йому, що під охороною наших пяти шабель його безпечніше, ніж під охороною тисячі таких шабель, як його Лях. Ви згодитися?

— Ще ні. Я відповідь відклав аж до розмови з вами. Тепер, коли знаю, що з ним якийсь Лях, мені ані снитьcя мандрувати в такім товаристві. Тільки, як викрутитися? Він вже знає, що вертаємо на Запороже. Значить, йому й нам одна дорога.

— Не треба викручуватися, — сказав Микола. — Ми не спровадили його сюди, отже й не обовязані виводити його відси. Щезнім відси не попращавшися. Поїдемо нашими шляхами, він нехай питає дороги.

— А ти, Саво, що думаєш?

— Я гадаю, що нам не дуже безпечно їхати в товаристві Ляха. Хто знає, що він за один і чого причепився до Волохів. Але, се не нагла справа. Ти отамане й так нині ще не сядеш на коня. Хто знає, чи й завтра. За тойже час може здужаємо ляшка розкусити. Покажеся, чи можна з ним товаришувати.

— Мустаца ще нині прийде до мене повідповідь.

— То скажіть, що він ще не здужаєте сісти на коня, та що дожидаєте якоїсь важної вісти. Щоби Мустаца увірив, вишліть будьто би по сю вість мене, або кого иншого. Як обрадимося, що нам ліпше їхати окремо, то я верну з такими вістями, які будь то би спонукають нас таки їхати далі в Молдаву. Розпращавшися з Волохом поїдемо на Молдаву і коли Волохам щезнемо з очий, завернемо на Запороже.

— Хиба так зробимо.

Рада скінчилася. Козаки вийшли з шатра, бо надійшов Мустаца.

— Перекажи жінці бою подяку за все те, що прислала мені, — Сагайдачний промовив до него. — Особливо за вино. Покріпний напій. Гадаю, що й небіжчика уздоровив би.

— Тішить мене і жінка втішиться, що смакувало тобі. Вона і донька нетерпеливо дожидають хвилі, коли будуть могли побачити тебе і подякувати за се, що спас їх. Вони ще тепер блідують на саму гадку, що могли опинитися в ясирі; що саме тепер Татари гнали би їх на торг, або споневіряних повбивали би... Чи ти вже говорив з твоїми товаришами про нашу спільну мандрівку?

— Говорив. Вони радів їхати в купі з вами, бо в більшим товаристві безпечнійше. Але я балакаючи з тобою ще не всьо сказав тобі про наші наміри. Нас до Волощини вислало військо. Туди ще раньше нас пішли наші звідуни. Щоби мож було скоро передавати вісти від них і до них, по дорозі, все що пів дня дороги лишився один звідун, щоби відбирати вісти від дальшого і переказувати їх передущому. Мушу післати козака до найблизшого звідуна. Мабуть перекаже мені також все те, що вже знаю від тебе. Вісти, які від него прийдуть, порішать, що ми зсобою зробимо і куди обернемося.

Волохови така відповідь не по нутру була.

— Кождий день гаянки, — промовив, — небезпечний для мене. Погоня о один день. Жінка і донька так втішилися, коли я їм сказав, що далі поїдемо під охороною запорожських шабель, що так заразже хотіли бігти до тебе дякувати. Я ледви зупиник їх кажучи, що ти лежиш роздягнений.

— Я й так не мав би сили сісти на коня. Мушу ще день-два полежати, щоби в мені троха крови відродилося. Як мій гінець піде завтра досвіта, то до вечера верне. Позавтра, як верне моя сила, можемо рушати в дорогу. Лиш не скажу, які вісти принесе звідун, отже того ще не знаю, куди мені буде до рогу.

— Гадаю, що вісти не будуть инші, як ті, з якими я виїхав в світ за очи.

— І я гадаю, що так буде, але мій обовязок післати гінця до звідунів. Бо й їм я маю переказати дещо. Хоч би се, що не їду далі, але вертаю... Ти казав, що з тобою твій будучий зять. Чи й він замішаний в твої діла так, що мусить втікати?

Мустаца замнявся. Немав охоти говорити про се, але щось треба було відповісти.

— Втікати не мусів, бо ніхто не знає, що то він намовив мене добиватися князівства. Навпаки. І Волохи і Ляхи гадають, що то він підмовляв мене пристати до Ляхів і Єремії.

— То чогож він втікає з тобою?

— Він любить Ілену, мою доньку. Знав, що її мандрівка зі мною буде повна небезпек, отже не хотів пустити її без його опіки. Що його побоювання справдилися, ти знаєш, бо ти сам потерпів, лежиш скалічений.

— Коли так, то він безпечно найбільше причинився до нашої побіди над татарськими хижаками. Богато татарських голов скосила його шабля?

Оцим питанием козак так засмутив Мустацу, що він на хвилю забув язика в роті. Замість відповісти на питание, Волох сказав:

— Він, хоч не потребував втікати зі мною, зробив се для Ілени. Вона любить його, і не хотіла розстатися з ним, але ще й боялася їхати без його опіки.

— Не диво, що залюбилася, коли в него така лицарська вдача. Він Волох?

Мустаца знав, що як вмішаться в товариство Запорожців хоч би одну днину, то правда виявиться. Отже волів сам сказати.

— Віть... він Лях. Син знатного польського вельможі.

— Лях? Лях заблудив аж до ти Єремії, отже проти Ляхів? То хиба якийсь баніта, котрий до Польщи не сміє показуватися...

— Не баніта. Він в великих ласках у польського канцлера Замойського, котрий зробив князем Єремію. І теперішний суджений моєї Ілени би зразу в партії Єремії. Його Замойський прислав до мене, щоби й мене позискати для Єремії. Будучи у мене він змірковав, що в мені кипить. Він знав, що моїми богатствами можна здобути оба князівства: волоське й молдавське. Коли ще залюбився в Ілені, догадався до того, що по моїй смерти князівство перейшло би на мого зятя, бо я сина не маю. Отже й він в інтересі мого будучого зятя і в інтересі любої дівчини, себ то в інтересі своїм власнім став доливати оливи до огню і став у мене скріпляти ту думку, яка мені вже раньше не давала спати. Але я вже був, знаєш, загавяз. Як би той мій добрий дух загостив був до мене раньше, то нині я був би князем Молдавії... мій зять престолонаслідником.

— Значить, той Ляшок для твоєї Ілени і в надії, що по твоїй смерти стане молдавським князем, зрадив своїх?

Мустаца довго думав, заки відповів, не просто, але питанием.

— Ти ще ніколи не любив?... Не знаєш яку любов має силу?... На прикла любки принесеш їй... і мамине серце!

— Отже він таки зрадив... як не рідну маму, то всеж таки свою батьківщину. Яку любов має силу, знаю дуже добре. Але, чи ти пробував вимірковати, що в тій любові до мене в його сильнійше: любов до дівчини, чи надія на твої маєтки і княжий стіл?... Коли він вирвав би свою любов і коли змірковав, що ти важиш на Молдаву? Чи одно й друге прийшло одночасно?

— Нащо се тобі треба і нащо се мені треба було знати?

— Бо з того, що було, ти може, ще й ніколи не... мене тебе питати...

— Не второпаю.

— Як він полюбив твою Ілену ще заки знав які в тебе богацтва і заки догадався, що ти претендент на Молдаву, то можеш вірити йому, що не зрадить тебе коли змірку, що твої маєтки пропали і що ти Молдави не дістанеш.

— Тим хочеш сказати, що як не верну до моїх маєтків і як вже не буде надії на княжий престол, то він відстане від мене і мою доньку покине?

— Може бути ще гірше. Як зрадив батьківщину, так зрадить тебе і віддасть в руки Могилиних катів.

Мустаца з жахом дивився на Сагайдачного. Погадавши хвилю, сказав.

— Як би так було, то він не втікав би зі мною. Ти ще не бачив Ілени. Такої дівчини ще ніхто не покинув і не покине. І її суджений не покине її, а для неї не покине й мене. Не зрадить, хоч би... Ляхи!

— А я тобі кажу, що ляцькa віра все буде... ляцькою. Ти Ляхів ще не знаєш; ще на них не попік собі пальців. Я знаю їх, і тому все дую і на зимний лід.

— Побачиш його, побалакаеш з ним, то сам скажеш, що й між Ляхами є люди... Чую передщатром голоси жінки й доньки. Вони до тебе. Сказати їм, що можуть увійти.

—Соромно так, лежачи в берлозі приймати жінки.

— Ти не здоровий у себе дома. Ти в шпитали каліка. Відвідати недужого, то християнський обовязок. Як тепер не приймеш їх, то нині взагалі не будуть могли подякувати тобі, бо сонце вже заходить, освіта стане смеркатися.

— Коли самі хочуть зробити мені таку честь, то нехай.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ТАРАС ФРАНКО.

НОВІШІ НАПРЯМКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ЛІТЕРАТУРНІ НАПРЯМКИ.

Жерелом усякої артистичної творчости є дійсність і уява. У правдивого артиста вони цілько перемішані так, що не пізнати де кінчиться дійсність, а де починається уява. Образи уяви представлені так яскраво, що читач бере їх за дійсні. Знов дійсне життя майже все в стилізоване, себто представлене так, як його бачить автор. В тім якраз відбивається індівідуальність артиста, хоч би сам він про себе в цілім творі не сказав ні слова.

Головні складники художньої творчости є чотири: краса, сила, ідейний зміст і оригінальність. Краса в творах подобається нам, сила зворушує, ідейний зміст підносить духа й ублагороднює. Літературні напрямки повстають залежно від переваги одного складника творчости над иншими. І так твори, в яких переважає дійсність називаємо реалістичними або натуралістичними, твори уяви називаємо фантастичними, ідеалістичними або утопіями. З нульту краси повстав естетизм, поклонники сили називають себе динамістами, ідеалісти ставлять понад усе ідею твору. Талановиті твори мусять бути передусім оригінальні. Всяке наслідування обнижує вартість твору.

Літературним напрямком або течією називаємо групу письменників чи й поетів, яких твори споріднені прикметами форми стилю, або змісту, або мають спільну тенденцію. Звичайно в письментсві чергуються зі собою ідеалістичні напрямки з реалістичними залежно від матеріяльного стану суспільности, в якім вона в даний момент знаходиться або залежно від моди.

Коли нарід богатий і щасливий письменники радо черпають теми з дійсного життя, бо такі теми знаходять найбільше читачів. Невідрадні обставини матеріяльного життя відстрашують поетів. Вони кличуть тоді на поміч фантазію і дурять читача образами уяви, приманчивими малюнками рожевої будуччини. Простий нарід любується в казках, бо вони відривають його від сірої будуччини, незавидного щоденного життя з його недостачами і клопотами. Селяни приміром не люблять читати чудових новель Стефаника: їх разить страшна дійсність, бо не бачать поза нею артизму.

ФУТУРИЗМ

(Напрямок майбутнього) вродився як протест проти гарної, гладкої, виточеної форми вірша, що став декому вже надоїдати. Італієць Марінетті перший видав маніфеста 1909. р. в якому виложив принціпи нової течії й нової віршової техніки. Вимаганий є короткий телеграфічний стиль, слова без звязку, дивовижні образи й порівнання; порадно нехтувати інтерпункцією і — де лиш можна — здоровим глуздом; конче нищить розмір у віршу і замісць римів пхати ассонанції...

У нас присяжним футуристом є Михайло Семенко, автор численних поез, періз і футуріз, посхофільмів ревфутпоем. Бідний Семенко пише легко й багато. По при гарні річи попадається у нього не мало хламу, необдуманих, невикінчених шкіців і брульонів.

Мотиви його лірики любовні, громадянські, революційні, комуністичні і прикарпатські, а останні може найкращі. Є досі найнаймнійшим співцем міста і так сказатиб „романтиком буденщини".

Інші футуристи є О. Слісаренко, М. Терещенко, Хвиля, почасти П. Тичина.

М. Семенко.

ДВОЄ.

Озирнулися в фойе
Щтучники очима —
Зненажені душі
Це було надзвичайно
Інтересно —.
В змаганих відблисках лягли
погляди,
І були мягкі натовпи
І курили мужчини
В спорідненому оточенню.
І ли шдвоє очей обережно
перетинались
І розбігалися параболою. —
І були теплі, шовкові нитки,
Що болючо з'єднували душі
Мужчини й женщини — незнакомих, далеких,
Щось тягло нас,
І хто знає;
Може ми будемо близькими
й теплими.
І будемо себе почувати гарненькими звірятками...
А зараз в фойе —
Озирнулись петучними очима
З фіолетовому зацікавленню
Інтимно — віддалені
І несподівані —
Ми.
Минулися — як сон — дні
Залишились згадки сумні.
Силуети, тіні, блиски — як
голкою...
Фокстерер і дама з парасолькою.
І заснути і проснуться б знов
завтра.
При нових, невиданих огнях.
Хай погасне уже зайве ватра.
Хай запалиться вогнем дня.
Скіпажі і сади і зойки міста,
Як сумирний і ще рідний сон,
Не горіти-б мені зором ушоніста,
А дивитись а вслухатись тон у
тон.

ІМАЖИНІЗМ.

від латинсько-французського слова — іміадо — образ. Цей літературний напрямок кладе головну вагу на образи. Залюбки вибирає образи невидячі й нечувані, чудернацькі, але в погоні за сензацією автори часто перебирають мірку і замісць образів дають карикатури або обридливі богомази. Не цураються богохульних образів підпомагаючи антирелігійну пропаганду державши.

Під імажинізм (російського звязка. підшивається в деяких творах Георг Шкурупій; динамістом називає себе Залеріян Поліщук.

Останній поет написав і видав уже чимало збірок, „Ярина Курхатовська, „Вибухи сили" що переважно лишають у читача якийсь несмак несмак, а то й прямо огиду, пр. „Охах". У автора слідно богато чужих впливів. Про себе каже, що має зірку безумства на чолі, але ж божевілля ніколи не є ознакою геніяльности. Рідко попадаються у віршах Поліщука гарні строфи, вдатні порівнання чи нові і сильні рими. Все те губиться в маловажнім цамулі, у віржованій прозі і несерній тенденційності.

Автор нехтує єзикою і плює на все, але так само зроблять з його творами — читачі. Уривків не подаю.

ІМПРЕСІОНІСТИ

називаються поети й прозаіки, що описують свої хвилеві вражіння, умислові, чуттєві й фантазійні. І то описують їх не перетравлюючи, не регулюючи розумом, досвідом чи розвагою. В поезії такі моментальні враження виливаються часто в дуже свобідній формі. Поет нібі не має часу їх вигладити і не залежить йому на тім. У прозі враження найкраще до форми новелі.

Найвизначніщі представники революційної поезії є три імпресіоністи: Тичина, Чумак, Еллан. Кождий з них глибоко оригінальний, кождий має відмінні риси творчости. Творчість Чумака не встигла розвинутися, бо загинув у молодім віці, Єллана відриває від поезії раз-у-раз буденна публіцистична праця. Число творів і їх вольо він такі й найбільший поміж усіми трьома.

ЧУМАК.

Всього 43 віршики є в Чумакові збірці заспів але як зауважив один критик „кожний віршик шедевр." Розбиті вони на чотирі циклі: з ранкових настроїв, мрійно — втома, осіннє, цікль соціяльного. Три перші групи це переважно лірика природи. Але як глибоко відчута, якими задушевними тонами оспівана, які яскраві кольори! Думка висловлена ясно, без усякого крутарства, образи й символіка кожному зрозумілі.

Про свої соціяльні поезії пише автор: „Хай летять мої думи пісні метеори не в палаци гучні, не в безмежні блакитні простори, а в хатину людську де в кутках оселилися злидні.

Мої співи прості і робочому серцеві рідні. Не легко здержати естетичну міру й рівновагу на хисткім містку розумової лірики. Один хибний ступінь і з величнього-бух у смішне, як це богатьом поетам трапляється.

Чумак одначе й тут майстер Патос його щирий, пережитий, кровю серця викоханий. Революційні його вірші через свідоме вживання слів з буквою р і перевагу чоловічих римів доходять декуди до великої сили. І рими які-ж оригінальні, звучні! Щоби не повторяти надто вже втертих римів автор зручно оперує ассонанцами.

В рано рівалім Чумаку українська поезія втратила цвитучу многонадійну силу.

Подаю для характеристики два його віршики, може ще не відомі ширшим кругам Українського громадянства в Америці.

В зелену суботу

Назбираю в гаю запашного
зілля,
Запашного зілля, вибуялих
трав:
З ясеню та кленів нарубаю
гілля:
Лепехи нарвати побіжу на
став.
Клечанням обставлю, приберу
кімнату.
Подивіться, мамо! Хороше-ж
то як!
Усміхнуться очі! Поміж тіни
у хату.
Вечір завітає — стомлений
козак!
Сядемо рядочком. Заведем
розмову —
Таку сумовиту — і про все,
про все,
Доки до вікония хусточку
шовкову
Нічненька Черничка з поля донесе.

ГАРТОВАНА ПОЕЗІЯ

Вдарте
На міліярди гін
в пломінню-щирому, гарті
Гамарений гімн.
дими варстати — шківи
арка в повітрі чорнозем
грунти
піль злотопіряних гриви
міцний колектив-
молот і плуг. Єднаним братніх заліз
викуєм зорю останню —
соціялізм.

Василь Еллан (Елланський) властиво Блакитний є поет і публіцист заразом його поезії перемішані публіцистикою, а публіцистичні статті у „Вістях" харківських, котрих є начальним редактором, забарвлені сильно поезією.

КАНОНАДА.

Хтось голодний, хтось недобрий
Грімнув з далеку з гармат:
Засвітив огнями обрій
Бонапарт? Айгори? Мюрат?
Глухо оснули армати,
Місто злякане — мовчит?
Не минути болю страти —
Блискавка — як ніж!
Чорні вулиці — порожні,
Хтось під мурами — як миш.
Ворог? Зрада? Подорожній?
Тінь чи привид? Тиша.

Еллланові не можна відновити таланту. Його поезії свіжі й оригінальні. Автор має велику ерудицію і чималий дар обсервації, мову і віршову техніку спановує як слід, образів поетичних у нікого не позичає і навіть робить враження на читача. Видав досі лише одну збірку (до 1921 р.) „Удари молота".

П. ТИЧИНА.

На виді нової української поезії ясною зіркою зійшов київський співець Павло Тичина (нар. 1881. р.) Вже в 1917 р.*) старий Єфремів назвав його „ліриком з задуманою мрійною душею, що звертає на себе увагу ніжністю тонів та красою вірша, Зеров каже**) про нього, що він, найглибший і найоригінальніший представник нового поетичного покоління, на якого поезії затерлися всякі літературні впливи.

Як широк аж далека Україна відоме сьогодня всюди прізвино повну збірку його ліще Тичина. У Львові (1921) річних поезії п. з. „Золотий гомін якої цінність „Вперед" порівнює до Шевченкового „Кобзаря" й „Мойсея" Івана Франка. Критик з того-ж часопису пише: „Тичина творить, сипле перли чаром вишуканого живого слова і форми та ріжнородности й оригінальности сюжету, як великий був рзив поневоленого народу серед бурливої хвилі революції до чарівного сонця. З неменшим захопленням висказувалася про нього й варшавська „Українська Трибуна" орган уряду У. Н. Р.

Ріжноманітність мотивів віршових форм це є основна прикмета творчости Тичини. Чудово вдаються йому глибоко відчуті отим природи (Там тополі Квічастий луг, Ой не крийся, природо!). Оригінально з Україною зврані біблійні мотиви (Скорбна мати) Тичина є теж першорядним співцем революції. Короткість віршу, слову (Відчиняйте двері, На майдані, Псалом залізу) дає закінчені, яскраві образи, що корисно відбивають од многословних тірад инших поетів, які на злиденній „пайці" пережовують і водою розбавляють революційні окрушини.

В останнім часі в українській поезії буйним буряном розпаношуються астрономічні мотиви (Хвильовий Сюсюра) і треба дужого таланту, щоб не згубити всякий грунт на стерричних филях крайнього ідеалізму і не попасти в вир безглуздої фантастики. І мусимо признати: поезії П. Тичини з того циклю (Міжпланетні інтервали, В космічному оркестрі) що до краси оригінальної символіки глибини думки належать до найкращих у сучасній ліриці. Але всеж деякі місця нагадують Семенківські вибрики, а полом'яне жало занадто просякле злобою дня.

Вірш Тичини часто бочисленийй на музикальні ефекти, бо-ж сам поет є заразом неабияким музиком і дірігентом. Форма вірша дуже ріжноманітна, богата й кольоритна. Попадаються правильно збудовані строфи (терціни октави) є свобідне віршування у стилю футуристів і в дусі народних дум. Автор майстерно орудує народнім синтактичним віршом, якого підставою є півстих, а поруч з тим відтворює хутру будову хоралів, старогрецьких строф і антистроф. Любить часті повторення й рефрени.

Виступає ще й як новатор мови з кованими й складаними словами (як „яблуневоцвітно") що прецизують думку, згущають образ і прискорюють темно вірша.

P. S. В 1921 році Тичина, мабуть під натиском обставин похитнувся на національному грунті і комуністичними нісенітницями („Живем комуною") гонить воду на московський млин, ідию ненависти оплювує синьо-жовтий прапор і грозить його діячам безсильною помстою.

ОДЧИНЯЙТЕ ДВЕРІ...

Одчиняйте двері
Наречена йде,
Одчиняйте двері
Голуба блакить!
Очі, серце і хорами
Стали...
Ждуть...
Одчиняйте двері —
Горобина ніч.
Одчинились двері
Всі шляхи в крові,
Незриданними сльозами.
Тьмами —
Дощ...

Окремо від фунтуристів стоять ось які молоді поети (без виразної марки)

Яків Савченко, автор тужливих елегійних віршів у гарних римованих строфах.

Іван Кулик, якого „Мої коломийки" на галицькі мотиви можна признати майже невдалими. Инші його вірші також не виходять по над міру пересічнати (по національности автор Жид родом з Київщини).

Дмитро Загум, Буковинець настроєвої й розумової лірики, якої зразок:

НАШІ ЕДЕМИ —

Наші Едеми —
Тільки фантоми...
Хто скаже, де ми,
Хто скаже, хто ми?
Мо, що шукаємо
Стежкі в Едем
Ох ми не знаємо
Звіки ми йдем...
Мов сілуети
Над Ахеротам...
Всі ми — поети
З Кантом і Контам —
Вічно блукаємо
В царстві примар, —
Правди питаємо
В сонця і хмар.
Правда? Навіщо?
Раю? — для кого?
До Ельдорадо нема во-
Правду найвищу [ротгя!]
Кинимо для Бога!
Наша розрада сон життя...

Володимир Сосюра (чи Сюсюра?) чарує сливо й щирість почувань („Червона зіма"). Щасливо проїхав між Скиллею й Харибдою двомовности — бо спочатку писав теж по російськи — та не минув другої халепи: чепився розумової лірики й роздроблює талант на газетні віршики до злоби дня й футуристичні вибрики. І зразу видни: на цьому полі не перегнати йому Семенка, а для Макулятури шкода Сюсюри.

Василь Алешко сильний як поет сільських настроїв і мотивів, що їх виливає в утертих, метричних, по людськи римованих строфах у стилю Чупринки чи Олеся, пр.:

ДУДАР

На сопілку виграваї!
Кидай з серця вільний спів,
Щоб степи, могила й гай
Пригадали
Як вмірали
За красу нових віків,
Щоб завзяття пережите
Сайвом слави оповите
В нас влило свої огні
В шумі славної борні
Щоб гучні величні дії
Зворушили світлі мрії.
В смілих дужих юнаків.
...На сопілку виграваї.
Перемога ясних днів
Най наповнює твій спів.
Най несеться разом з ним
Ніжна казка й дужий грім!

Коли-ж пуститься на бистрі хвилі футуризму — думка видимо спантеличена борикається розпучливо й опирається, хоч як її автор тягне за волосся („Нєк" „Весна в хвіях" та инщі дивацтва). Краще вдалася авторові сатирична неса „Губнередеремо" з сучасного життя.

Огляд укр. лірики сучасних днів закінчу прегарним віршом резігнації

ВОЛОДОМИРА ЯРОШЕНКА

Уривок

На тих водах, на ясних зорях
Не моїй нені — Україні
Де в небо вітять осокорі
Мов ручить матері дитина;
В степах широких вже кінь
не грає,
І гострохих орлів немає...
Подвійні вються в степах гадюки,
Шляхи залізні і дальні звуки
Якогось свисту, чийогось
зойку
Звук стопудовий велетня
сойки.
І збудувались міста великі,
Многокраїнні многоязикі —
В них люд тісниться в підвалах темних,
В палацах світлих роскошує.
Їх дальших нових путів
паемних
Мій зір не бачить. Мій ум не
знає. Чуття не чує.

Не відрадні матеріяльні обставини сучасного життя, громадянська війна й економічний занепад України фатально відбилися й на літературі. Вона хворіє малокровністю: поза невеликими, часто безвартними збірниками віршів і новель не може здобутися на більші твори епічні чи драматичні, Геройські подвиги і нечувані пораження Червоної Армії, титанічна і повна посвяти боротьба пролетаріату за владу що скінчилася зовсім мізерним успіхом: переходу влади в руки Жидів і купки партійної олігархії з „Чека" на чолі; „грандіозне" будівництво нового ладу (на папері) майже не знайшли відгуку в красній письменстві.

*) Історія укр. письменства, 3 вид. ст. 448. **) Нова укр. поезія. Передмова.

*) „Шляхи мистецтва" Харків 1921. ч. 3.